

HALEY TANNER
DE VERDWIJNTRUC

ROMAN

Vertaald door Erica Feberwee en Lucie van Rooijen

MEULENHOF

‘Lena, wij hebben hier perfecte introductie voor de optreden. Hij is lang en perfect en er staan alleen maar mooiste en langste woorden uit synoniemenwoordenboek in,’ zegt Vaclav.

‘Zeg na derde zin: “Goochelen is kunst van beheersen van gebeurtenissen door gebruik van bovennatuurlijke krachten,”’ zegt Lena. Dit is een van Lena’s favoriete zinnen; ze heeft hem uit haar hoofd geleerd uit de *Almanak voor de goochelaar*, een groot oud zwart boek met goud op snee boordevol magie en goocheltrucs en illusionisme. Vaclav bleef het boek maar uit de bibliotheek halen, dus had ze het vorig jaar in haar rugzak gestopt en mee naar huis genomen om het hem voor zijn verjaardag te geven, zodat het voor altijd van hen zou zijn.

‘Dat klinkt mooi, maar het past niet in voorstelling. Dat heb ik al tegen jou gezegd. Dit is de inleiding, compleet. Verzegel hem nu met de magische verjaarskaars.’ Vaclav vouwt het blaadje uit het schrift waarop de introductie voor de voorstelling staat geschreven op en steekt het Lena toe. Die neemt het niet aan. Ze houdt het magische verjaarskaarsje in haar linkerhand en gaat met haar duim langs de spiraalvormige groeven. In haar rechterhand heeft ze de aansteker waarmee ze het gaat aansteken. Het verzegelen van het papier met druppels kaarsvet is een belangrijk onderdeel van alles wat Vaclav en Lena opschrijven, en het is de taak van Lena, uitsluitend van Lena, om het magische verjaarskaarsje aan te steken, in de lucht te houden en dan het kaarsvet op het opgevouwen papiertje te druppelen, zodat het voor altijd en eeuwig verzegeld is.

Onder Vaclavs bed, naast een vergeten sok en tussen een grote verzameling pluizige, stoffige spullen, staat een schoenendoos vol blaadjes uit schriften, opgevouwen en verzegeld met Lena’s druppels kaarsvet. Wat erop geschreven staat, zijn belangrijke verklaringen, verdragen, lijstjes en andere artefacten uit het leven van de jonge goochelaars.

‘Wij schrijven op en ronden nu af, Lena, en vanavond vraag ik toestemming om op te treden.’

‘Onmogelijk,’ zegt Lena.

‘Mogelijk. Ik kan dit mogelijk maken. Misschien niet vanavond, maar wel gauw. Dus verzegelen wij introductie, wat betekent dat wij aan de truc kunnen gaan werken. Als wij toestemming hebben, gaan wij optreden. Aansteken. Smelten. Klaar.’

‘Openvouwen. Opschrijven. Goochelen is kunst van beheersen van gebeurtenissen door gebruik van bovennatuurlijke krachten.’

‘Dat doe ik niet, Lena, nee. Dit past niet bij de introductie van de optreden; dit past niet erbij. Het is heel goed Engels, maar het past niet erbij. Dit is introductie die wij moeten verzegelen, zodat hij bestaat en zodat wij kunnen gaan werken aan de truc.’

Lena kijkt naar de aansteker die ze uit de zak van de ochtendjas van de Tante heeft gestolen. Lena weet dat je geen dingen mag stelen tenzij je iets heel hard nodig hebt en degene van wie je het steelt niet thuis is en niet eens door zal hebben dat het weg is. Het was eng om de aansteker te stelen, en het voelde goed, en dapper. Lena voelt zich heel dapper met de aansteker in haar hand, heel grottemensierig.

‘Waarom ben jij altijd de baas?’ vraagt Lena.

‘Om te beginnen ben ik goochelaar en jij assistente. Assistentente is ondergeschikt aan goochelaar. Zonder goochelaar geen assistente,’ zegt Vaclav.

‘Zonder assistente geen goochelaar,’ zegt Lena.

‘Ik ben een jaar ouder dan jij,’ zegt Vaclav.

‘Tien is maar een klein beetje meer dan negen plus elf maanden,’ zegt Lena.

‘Een goochelaar is belangrijker dan assistente, omdat...’ zegt Vaclav, zich opmakend om nog een argument aan te voeren waarmee hij Lena kan bewijzen dat hij boven haar staat. Hij wil deze discussie winnen, hoewel hij weet dat ze die vaker zullen voeren. Het is een discussie die telkens weer opduikt. Het heeft wel iets weg van de aloude kwestie van de kip en het ei, over wie er het eerst was, over wie belangrijker en beter is dan de ander. Ze zullen er nooit uitkomen omdat onmogelijk te bewijzen valt

wat er het eerst was of wat beter is, want eigenlijk is het allebei precies hetzelfde.

Er wordt op de deur geklopt. Lena en Vaclav kijken met grote, verschrikte ogen op. Er wordt drie keer hard geklopt en dan gaat de deurknop heen en weer, maar de deur gaat niet open omdat hij op slot zit.

Vaclav kan zich wel voor zijn kop slaan. De deur op slot doen was een slecht idee. Een deur die op slot zit wekt bij Vaclavs moeder de indruk dat er op de slaapkamer van de jonge goochelaar iets gebeurt wat niet mag.

‘Vaclav! Maak de deur open, anders doe ik het voor jou! Wil je makkelijk doen of moeilijk?’

Lena en Vaclav schuiven hun goochelspullen onder het bed, verstoppen ze achter de met gaatjes opengewerkte rand van de beddensprei.

‘Ik kom al, ik kom!’ zegt Vaclav terwijl hij overeind krabbelt. Zodra hij de deur van het slot draait, zwaait deze open en wordt Vaclav naar achteren geduwd.

Rasia’s ogen doorzoeken de kamer. Ze weet niet waar ze naar op zoek is, maar ze maakt zich voortdurend zorgen. Elke dag om tien over vijf vliegt ze naar huis, want haar zoon groeit en verandert met de seconde en ze heeft nog maar een beperkt aantal uren om hem te kneden, als deeg. Ze heeft nog maar een beperkt aantal uren om hem duidelijk te maken dat het belangrijk is om je huiswerk te maken, om ’s avonds met het hele gezin te eten, om geen drugs te gebruiken en niet te stelen of lui te zijn of een oplichter. Ze moet hem beschermen tegen pedofielen, tegen vreemden, pestkoppen, pistolen en koolmonoxidevergiftiging. Ze maakt zich zorgen omdat hij na school thuiskomt in een leeg huis; hij is wat je noemt een sleutelkind en zij een werkende moeder, en ze wonen in de grote stad en Vaclav gaat naar een drukke openbare school, wat allemaal ingrediënten zijn voor een ramp als je het nieuws mag geloven, en daar luistert zij altijd aandachtig en angstvallig naar om te horen waar ze nu weer bang voor moet zijn.

‘Het bevalt mij niet wat ik hier zie. Wat gebeurt hier als ik niet thuis ben?’

‘Niets! Wij doen niets! Huiswerk. We doen alleen maar huiswerk,’ zegt Vaclav.

‘Drie uur lang niets doen en huiswerk? Ik geloof dit niet. Na het eten wil ik al de huiswerk zien.’ Rasia loopt achteruit naar de deur, met haar ogen op Lena gericht. Ze maakt zich zorgen om Lena omdat alom bekend is wat de Tante doet. Dat is niet eerlijk, maar tegelijkertijd ook weer wel.

‘Goed dan, niets en huiswerk en misschien ook een beetje de optreden oefenen, met de goocheltrucs,’ zegt Vaclav. Rasia komt de kamer weer binnen.

‘Misschien een beetje de optreden oefenen?’

‘Ja, wij oefenen goochelshow,’ zegt Vaclav, en hij probeert ernstig te kijken. ‘En misschien, als jij het goedvindt, omdat al de huiswerk af is, misschien...’ Vaclav kijkt op naar zijn moeder en Rasia kijkt neer op haar zoon, naar hoe hij om dat wat hij wil heen draait, naar zijn gympen met klittenband die zenuwachtig rondjes maken in de vloerbedekking.

‘Wat misschien?’ vraagt Rasia.

‘Misschien mogen wij voor het eten...’ zegt Vaclav.

‘Zeg wat je gaat zeggen,’ zegt Rasia terwijl ze haar ogen toeknijpt.

‘Mogen Lena en ik een goocheltruc voor jullie doen, in de woonkamer, voor het eten?’ zegt Vaclav heel snel, in één adem.

‘Is al je huiswerk af?’ vraagt ze.

‘Ja, allemaal af,’ zegt Vaclav, hoewel hij zijn huiswerk nog niet helemaal af heeft.

‘Lena, blijf jij eten?’ vraagt Rasia.

‘Da,’ zegt Lena.

‘Engels!’ zegt Rasia.

‘Yè-hès!’ zegt Lena met een grom.

‘Voor er gegoocheld wordt, moet al de huiswerk af zijn,’ zegt Rasia.

Vaclav glimlacht, want hij weet dat dat haar manier van ja zeggen is.

Rasia kijkt nog even dreigend de kamer rond om alle vreemde zaakjes, waarvan ze niet eens weet of er wel sprake van is, in de kiem te smoren. Als ze eindelijk tevreden is gaat ze weg, waarbij ze de deur bijna helemaal dichttrekt. Zodra ze is vertrokken, springen Vaclav en Lena gillend van opwinding op en neer en beginnen dan als een dolle hun geweldige optreden voor te bereiden.

DAME EN HEER

Vaclav en Lena zetten de breedbeeld-tv in de woonkamer uit en duwen de grote mahoniehouten salontafel tegen de muur. De tafel vormt een perfect podium, zwart en stevig en glanzend. Ze hebben hem al vaak zo verplaatst; hij laat zich makkelijk over het grote versleten Perzische tapijt schuiven.

Vaclav en Lena staan op het podium te wachten tot het publiek gaat zitten.

‘Pap,’ roept Vaclav, ‘kom nou, we zijn klaar!’ Rasia zit al op de grote zwartleren bank te wachten tot de voorstelling begint. Vaclavs vader komt met een glas wodka aanlopen en zijgt neer op de bank.

‘Oké, ik ben er. Wat gaan wij zien? Wat gaan jullie doen?’ vraagt hij.

‘Kijk nou maar gewoon, goed?’ Vaclav heeft zijn kleren van school aan, een spijkerbroek met een groen T-shirt; om zijn hals bungelt een vlinderstrikje en hij heeft zijn hoge goochelaarshoed opgezet. Omdat Lena nog geen kostuum voor zichzelf heeft gemaakt, heeft zij haar gewone kleren aan: een spijkerbroek met een T-shirt.

‘Allereerst verwelkom ik mijn geliefde en intellectuele publiek. Dame en heer, u staat grote verrassing te wachten. Ik ben Vaclav de Geweldige, en dit is mijn assistente, Liefvallige Lena.’ Vaclav zwaait zijn linkerarm opzij om Lena voor te stellen, die een lange, diepe, plechtige buiging maakt.

Vaclav en het publiek wachten in stilte tot ze weer overeind komt.

‘Vanavond hebben wij speciale verrassing die u zal verbluffen en verbijsteren. Mag ik alstublieft iemand uit publiek vereren mij een kwartje te schenken om deel uit te maken van de goocheltruc?’

‘Dat is oplichterij,’ zegt Vaclavs vader.

‘Papa!’ zegt Vaclav.

‘Oleg, geef nou maar,’ bromt Rasia, en met veel zuchten en steunen wurmt Oleg zijn hand in zijn kontzak en haalt een warm kwartje tevoorschijn, dat hij aan zijn zoon geeft.

‘Dank u, vriendelijke meneer. Zeer gewaarderen.’ Vaclav neemt de munt tussen duim en wijsvinger en houdt hem ter inspectie omhoog voor het publiek.

‘Lena, het papier alsjeblieft.’ Lena haalt een vel papier van achter haar rug tevoorschijn. Ze doet een stap naar voren en laat het publiek de voorkant, de achterkant en de randen van het papier zien. Ze houdt het omhoog naar het licht en doet dan een stap achteruit.

‘Zoals mijn liefvallige assistente laat zien is dit normaal vel papier – geen gaten of scheuren of geen vouwen. Dit is normaal stuk papier. Dankjewel, Lena.’ Lena knikt.

‘Let goed op, alstublieft. Ik vouw papier nu om de munt heen.’ Vaclav vouwt het vel papier een paar keer op zodat de munt erin zit, als in een envelop. Rasia schuift een eindje naar voren op de bank om extra goed op te letten, zoals haar zoon heeft opgedragen. Oleg slaat zijn armen over elkaar. Er lopen slaapkreukels als diepe littekens over zijn gezicht en hals en er ontspringt een woud van haren uit de hals van zijn shirt.

‘U ziet dat de munt helemaal is ingepakt in papier.’ Lena komt naast Vaclav staan en steekt haar handen uit naar opzij om de aandacht van het publiek op de mysterieuze, ingepakte munt te vestigen.

Met opperste concentratie neemt Vaclav de munt van zijn linker- in zijn rechterhand. Hij licht deze beweging niet toe. Lena steekt haar armen stijfjes omhoog en draait een paar keer rond, waarbij ze gevaarlijk dicht bij de rand van de salontafel komt. Rasia houdt haar adem in, bang dat Lena zal vallen.

‘Met behulp van mijn toverstok zal ik de munt nu uit de lucht laten verdwijnen,’ zegt Vaclav terwijl hij het muntpakketje stijf in zijn rechterhand knelt en zijn linkerhand nerveus in zijn achterzak stopt. Lena probeert een shimmy te doen door haar smalle schouders krampachtig heen en weer te bewegen.

Vaclav houdt zijn hand even in zijn zak terwijl Lena de shimmy doet en haalt hem er dan met een glimlach weer uit om het publiek zijn toverstok te laten zien.

Vaclavs toverstok is zijn dierbaarste bezit. Het is een echte, van een echte winkel voor echte goochelaarsbenodigdheden in Manhattan. Daar heeft zijn moeder hem mee naartoe genomen, en ze moesten meer dan een uur met de metro om er te komen. In de winkel vroegen ze de eigenaar of hij hen de beste toverstok kon helpen uitzoeken; na afloop gingen ze lunchen in een restaurant, en Vaclav hield de stok de hele tijd op schoot.

Met deze stok tikt Vaclav driemaal op het papieren pakje.

‘Abracadabra!’ zegt hij bij de laatste tik. ‘De munt is verdwenen!’

‘Lena,’ zegt hij, ‘mijn liefvallige assistente, ben jij zo vriendelijk en neem je deze papieren envelop aan en scheurt hem in twee hele stukken?’ Lena neemt het papieren pakketje van hem aan en scheurt het moeiteloos doormidden. Dan laat ze de stukken papier aan het publiek zien, en als de toeschouwers voldoende bewijs hebben dat het kwartje is verdwenen, gooit ze de stukken papier in de lucht bij wijze van dramatisch effect.

Vaclav en Lena maken een buiging, zodat de toeschouwers weten dat ze moeten klappen.

‘Fantastisch!’ zegt Rasia, hoewel ze niet precies weet welk deel van de truc de truc was. Ze weet vrijwel zeker dat ze niet had mogen zien dat Vaclav de munt uit het papieren pakketje in zijn open hand liet rollen, en dat ze niet had mogen zien dat hij de munt in zijn zak stopte toen hij zijn toverstok pakte.

Vaclav en Lena buigen nog een keer.

‘Bravo!’ zegt Rasia. Vaclav en Lena stappen van de salontafel af.

‘Waar is mijn kwartje?’ vraagt Oleg.

‘Een goochelaar onthult nooit de geheimen,’ zegt Vaclav.

‘Oleg,’ zegt Rasia tegen Vaclavs vader, en ze bedoelt: *Hou op over dat kwartje.*

‘Dank u,’ zegt Vaclav. ‘Fijn dat u bevalt. Lena en ik zullen dit zaterdag opvoeren voor fans op de promenade van Coney Island.’ Vaclav straalt.

‘Vaclav.’ Rasia haalt diep adem. Ze heeft geprobeerd geen aandacht te schenken aan het plan om op te treden op Coney Island, maar Vaclav houdt voet bij stuk. Hij heeft het zich heilig voorgenomen. Hij weet niet dat het eigenlijk een heel slecht idee is.

‘Dat is geen heel goed idee,’ zegt ze.

‘Waarom niet?’ vraagt Vaclav.

‘Om daarom.’ Hoe kan ze hem de waarheid zeggen? Ze kan niet zeggen dat de dronkaards en de jeugd op Coney Island hem zullen uitlachen. Ze kan niet zeggen dat hij voor gek zal staan. Ze kan niet zeggen dat er niemand zal klappen, dat er niemand oh en ah zal roepen.

‘Waarom?’ vraagt Vaclav.

‘Het is niet veilig.’ Dat komt misschien nog het dichtst in de buurt van eerlijkheid, denkt ze. De buitenwereld is niet veilig voor Vaclav, die zo gevoelig is en zijn hart op de tong heeft, bereid om al zijn dromen aan iedereen te laten zien.

‘Dat is niet eerlijk! Wij moeten oefenen om voor écht publiek op te treden!’ roept hij uit. Dat is prima, zegt ze bij zichzelf, dat hij denkt dat zij de grootste gemenerik is die er bestaat. Laat hij maar denken dat ze niet wil dat hij goocheltrucs opvoert.

‘Dat is laatste woord. Ik ga niet in discussie,’ zegt ze.

‘Ik geloof dit niet!’ zegt Vaclav.

‘Handen wassen, we gaan aan tafel,’ zegt ze. ‘Lena, jij ook.’

Rasia staat bij de deur als Vaclav en Lena koers zetten naar de keuken, op weg naar een maaltijd die hun honger niet zal stillen.

ETEN

Het is heel warm in de keuken van Vaclavs huis, en de lucht is er dik. Als je hem inademt door je neus, lijkt het net of je een milkshake opzuigt door een rietje. Zodra Lena in de keuken staat heeft ze al een verzadigd gevoel, alsof haar buik helemaal tot boven toe vol zit met de geur. Zo gaat het bij Vaclav thuis altijd met het avondeten. Alleen aan de geur heb je al genoeg; je hoeft niet eens meer te eten.

‘Wat eten we?’ vraagt Vaclav.

‘Maak jij een grap?’ vraagt Rasia, want dat moet haar zoon toch duidelijk zijn. Het ruikt zo naar borsjtsj in huis dat je bijna verwacht dat de lucht een beetje paarsrood gekleurd is, dat er condens van borsjtsj op het plafond zit en op de muren en kozijnen.

Lena doet een la open naast Rasia’s grote achterwerk, dat zachtjes meedeint op het roeren in de borsjtsj. Ze haalt vier vorken en vier lepels tevoorschijn en geeft elk ervan in gedachten een naam om er zeker van te zijn dat ze er voor iedereen een heeft. Moeder lepel, vader lepel, Vaclav lepel, ik lepel. In gedachten zegt ze *vader* en *moeder*, maar ze bedoelt de vader van Vaclav en de moeder van Vaclav. Dat vindt ze niet verwarrend; ze zou de moeder van Vaclav nooit verwarren met de moeder van Lena, want Lena heeft haar eigen moeder voor het laatst gezien in een tijd waarin ze nog te klein was om zich een herinnering van haar te kunnen vormen.

Lena denkt op een heel andere manier aan haar eigen moeder dan aan Rasia. Rasia geurt naar zware parfum. Ze is een grote vrouw met een groot achterwerk die rondloopt in verschoten, afgedragen jurken en op leren instappers, die geurige soep maakt waar ze in roert en die stoelen laat kraken als ze erop gaat zitten. Lena’s moeder is een idee. Lena’s moeder is een mysterie.

Lena legt het bestek neer en gaat zitten op de plek waar ze altijd zit: naast Vaclav, tegenover zijn vader, naast zijn moeder.